

Denne artikkelen kan kopieres fritt og viderefremidles til andre.

En forutsetning er at navn på utgiver (Strinda historielag), årbokas årstall og forfatter(e) oppgis.

Det må ikke foretas endringer i artiklene.

Det er ikke tillatt å skanne eller kopiere bilder i bøkene for bruk i andre sammenhenger.

Tungen gård og Hans Wingaard Finne

Av Sverre Haugdal

Midt på de flate jordene på Strinda ruvet det for mer enn 50 år siden en staselig, spesiell bygning med et tårn – det var hovedbygningen på en stor gård – Tungen gård. Denne bygningen var bygget av grosserer Paul Nikolai Finne i 1867, eier av Tungen fra 1865, og var del av et stort gårdsanlegg.

Innenfor en skjerm av bygninger var det et stort, åpent gårdstun med en rund, grønn plen i sentrum. Midt i den grønne øya av frodig gras sto en mektig, høy, vid og ruvende kastanje som tuntre. På forsommeren, med kastanjetreet i duvende blomsterskrud, fylt av lange, hvite rakler av blomster, minnet tuntreet

om en mektig, hvit svane som brer ut sine hvite vinger som beskytter voksne og barn i lek med sine kjæledyr.

De svære driftsbygningene som en gang rommet 9 hester, 33 kyr, 1 okse, 14 ungdyr, 7 sauer og 17 svin, var bygd i korsform, og de markerte og skjermet tunet mot syd og øst. Mot vest lå buret for lagring av forråd, og det står fortsatt. Bygningene vernet mot uvær og vindsno fra Snaustrinda.

Mot nord lå den høye, ruvende hovedbygningen. Bygningen ble dominert av ei midtfløy i tre etasjer, i tillegg var det kjeller og loft. Langs veggene i den lange midtfløya var det 2 sidebygninger

Et tidlig bilde av Tungen gård sett fra nord. Boligen for tjenerstaben (til høyre) har klokketårn. Denne bygningen ble revet på 1970-tallet, og ny bygning var ferdig i 1978 som vaktmesterbolig for Felleskjøpet. Hovedhuset har en innebygd vinterhage også på denne siden - i 2. etg. Hele vestre del er senere ombygd og utvidet. Husets nordfront fikk da en symmetrisk fasade (se bildet s. 57). Legg også merke til den nyanlagte hagen. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

Hovedbygningen på Tungen gård sett fra gårdsplassen. Bygningen ble oppført i 1867 av grosserer Paul N. Finne og dessverre revet i 1960. Bygningen hadde noe så uvanlig som et utsiktstårn og vinterhager mot sør både i 1. og 2. etasje.

I øverste etasje - under taket bak vinduet i trekanten vi ser øverst - var det en festsal (som ble kalt Valhall) over ca. halve huset. Langs langveggene under skråtaket var det "båser" med plass til til 2 personer i hver. "Båsene" og sitteplassene var vendt mot midten av rommet. På kortenden mot hagen var det et opphøyet høgsete med sitteplass. Foto utlånt av Olav Kristian Vidvei.

med leiligheter, en på hver side, bygd i to etasjer, tilknyttet og sammenbygd med midtfløya. Gavlene på de to sidebygningene hadde utstikk mot nord, de dannet en mektig overbygd portal med en bred trapp som oppgang til den skjermede terrassen. Trapp og terrasse var belagt med skifer, en prektig inngang som sto i stil med den 25 dekar store, sjeldne parken, beplantet med flere titalls arter av bartrær, lauvtrær, busker og urter.

I et hjørne mellom hovedfløya og en av sidebygningene var det et tårn som kneiste opp i fire etasjer. Gulvnivået i tårnet var i samme høyde som mønet på hovedbygningen. På toppen av dette tårnet var det bygd en lys, solrik femte etasje – et utsiktstårn - der alle vegger var bekledd med glass. Utsiktstårnet ruvet over alle hustakene på gården. Møblert med enkle tremøbler tjente dette som rekreasjonssted, med utsikt over store deler av Strinda og Trondheimsfjorden - mot Frosta, Tautra, nordsiden av fjorden

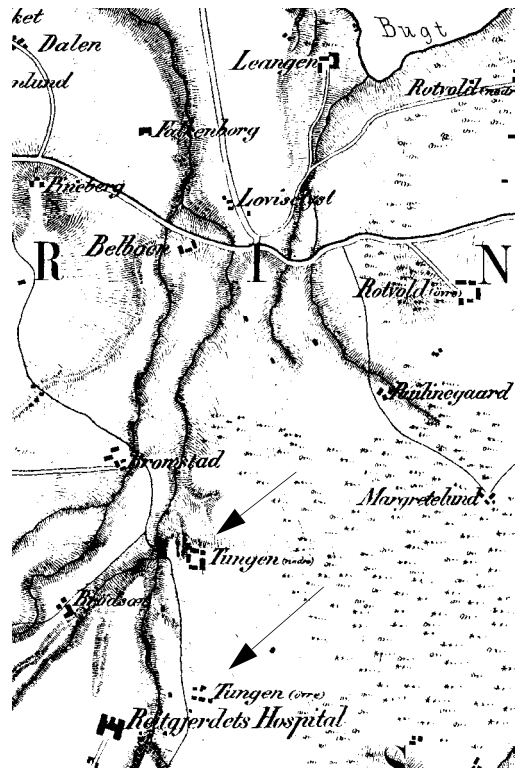
Tungen gård i juli 1952. Det øverste bildet er motivet for maleriet på årbokas forside. På det nederste bildet ser vi en allé langs Brøsetvegen. Denne var plantet av fru Amalie Finne. I en artikkel om fru Finne i URD nr 1, 1928 (se s. 64), står det: *“For adskillige hundrede meter, før man tar av til gården, har man fra Indherredsvegen vandret “Fruens Allé”. De skjønne hvitstammede bjerketrær på begge sider av veien har fru Finne plantet for mange aar siden”*. Foto: Widerøes Flyveselskap. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

Tungen gård i juli 1958. I bakgrunnen til venstre ligger Øvre Rotvoll som H. W. Finne også eide. Finne eide alle de jordene vi ser, og også området helt til venstre der travbanen er. Foto: Telemark flyselskap AS. Kopi fra www.flyfotoarkivet.no.

og trafikken på land og sjø. Samtidig hadde man god oversikt over eiendommen, gardsdrifta, arbeidet og annen virksomhet på godset, samt Øvre Rotvoll. Øvre Rotvoll tilhørte på den tiden Tungen Gård, gården var blitt kjøpt av Paul N. Finne.

Denne sjeldne bygningen eksisterer ikke i dag, den ble revet i 1960. Eiendommen var da eid av AS Tungen gård, og styret så seg ikke råd til å rehabilitere bygningen for kr. 75 000. Bygningen var da mye ombygd innvendig fra Finnes tid – til flere rom og flere leiligheter. En stor trønderlån fra 1961 dekker i dag en del av den vide tomte hvor bygningen en gang sto. Trønderlåna vokter og skjerner over restene i jorda fra et for-dums prektig byggverk. (Forfatteren har bodd i denne trønderlåna i tidsrommet 1963-1969.)

Utsnitt fra "Trondhjem med nærmeste omegn" 1866. Kart tegnet av Løytnant J. Solem etter oppmåling av løytnantene E. Lund og R. Ziegler i 1866. Faksimilie utgitt av NGO 1984. Kilde: Statens kartverk.

Forhistorien

Tungen gård i Strinda var kirkegods, underlagt Vår Frue kirkes sogneprest-embede, og var som sådan bygselgård inntil 1788, da Tungen gård ble solgt til stiftsrevisor Hans Bernhof Øvre. Øvre solgte gården videre allerede samme år til stiftsamtmann Torkel Fjeldsted, som så i 1793 solgte til kjøpmann Nicolai Schmidt.

I 1800 ble Tungen gård delt da Nicolai Schmidt solgte en del av Tungen til sin svigersønn Carsten V. Klingenberg, forstanderen for de Angellske stiftelser. Under skyldsettingen i 1802 ble denne delen benevnt som Søndre Tungen (i vanlig tale Øvre Tungen). Søndre Tungen skiftet eier flere ganger etter Carsten N. Klingenberg før denne parten av godset atter ble kjøpt tilbake til hovedbruket. I 1836 ble Lars Nicolaisen Berg eier, men han måtte kvitte seg med gården da han gikk konkurs og solgte gården til grosserer Paul Nicolai Finne i 1865.

I 1815 solgte Nicolai Schmidts enke resten av Tungen (Nedre Tungen) til grosserer Johan Peter Müller, som solgte gården videre til kirkesanger Christian Larsen i 1832. I 1865 gikk Christian Larsen konkurs. Ved den påfølgende auksjon over konkursboet blir Paul Nicolai Finne ny eier av også denne gården. Derved var Tungen gård i 1865 på nytt samlet i ett rike, under samme eier.

Paul Nicolai Finne døde i 1878. Enken, Emilie Finne, ble eier av gårdene Tungen og Øvre Rotvoll (kjøpt i 1878) inntil hun i 1882 overdro eiendommene til sønnen Hans Wingaard Finne for 150.000 kroner. På Øvre Rotvoll var det i årene 1860-1870 landbruksskole for begge Trøndelagsamtene.

Godseier Hans Wingaard Finne

H. W. Finne (1852-1925) var født i Trondheim. Han ble gift med Amalie D. Huitfeldt, datter av konsul Arild Huitfeldt (Lundamo Bruk, Fabrikken ved Nidelven, sagbruk og trelasteksport). De hadde 3 barn – Paul (1885-1934), Hermann (1888-1950) og Lilly Marie

Hans Wingaard Finne (1852 - 1925).

Foto: A Røske. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

Hovedbygningen sett fra hagen. Bak verandaen i 1. etasje var husetsorststue, salen - et rom på 7x10 m. Ole Laulos trefigurer var i dette rommet (se bilde s. 64). Dette rommet ble rekvirert av tyskerne under krigen sammen med det tilstøtende rommet mot gården. Etter krigen var det 2 leiligheter i 1. etasje - den ene for bestyreren av gården og grasmelfabrikken, Olav Vidvei (som også bodde der under krigen). Da ble salen inndelt i flere rom og taket senket (og Laulofigurene gjemt til huset ble revet). I 2. og 3. etasje var det rom for arbeiderne ved grasmelfabrikken - i 3. etasje hybler og i 2. etasje "kantine" - med kjøkken, spiserom og oppholdsrom. I sesongen fra mai til oktober ble det arbeidet 3 skift på fabrikken. Foto utlånt av Steinar Vidvei.

(1887-1972) (gift Høglund og bosatt i Sverige). Etter mange års allsidig tjeneste til samfunnets beste ble H. W. Finne hedret med ridderkorset av St. Olavs Orden.

H. W. Finne hadde artium fra Trondheim Katedralskole i 1870 og et kort studieopphold i Oslo før han dro til Alnarp i Sverige hvor han tok sin jordbruksutdannelse (Alnarp er i dag del av Sveriges landbruksuniversitet). I 1873 var han tilbake i Trondheim og ble

meddriver av farens eiendommer, Tungen og Øvre Rotvoll. Ni år senere overtok han som nevnt begge gårdene etter foreldrene.

H. W. Finne kjøpte så i 1881 eiendommen Søndre Leangen (Leangspannet), der travbanen nå ligger. Denne eiendommen var på 166 mål innmark og 220 mål utmark. Alle tre eiendommene, Tungen, Øvre Rotvoll og Leangen, ble nå sammenhengende. Slått sammen gjorde disse gårdene ham til en av Trøn-

1900-telling for 1660 Strinden

Personliste	Herad	Krets	Gardnr	Bruksnr.	Gard	Uthus	Tal uthus	Type uthus	Tal pers.	Pers. tilstades	Pers. heimehøyrande	Korn, Krea	
												potet	
203	76a	Strinden	2	15	1	Tungen	j	2	Sidebygning og Arbeiderbolig	20	20	20	j j
Hushald nr.	Førenamn	Etternamn	Kjønn	Buset	Fam. stilling	Sivilstand	Yrke	Fødd år	Fødestad	Nasjonalitet	Trus		
1493	1	Hans L	Finne	m	b	hf	g	Brugseier Væsentligst Jordbrug	1852	Trondhjem	n	s	
1494		Amalie D H	Finne	k	b	hm	g		1854	t	n	s	
1495		Paul Emil	Finne	m	b	s	ug	Skolebarn	1885	t	n	s	
1496		Lilly Marie	Finne	k	b	d	ug	Skolebarn	1887	t	n	s	
1497		Herman	Finne	m	b	s	ug	Skolebarn	1888	t	n	s	
1498		Wilhelmine	Moksnæs	k	b	tj	ug	Kokkepige	1859	Trondhjem	n	s	
1499		Olga M	Fredriksen	k	b	tj	ug	Stuepige	1875	Ytterøen	n	s	
1500		Johan	Meland	m	b	tj	ug	Kusk Tjenestedreng	1879	Lensviken	n	s	
1501	2	Mads	Kleven	m	b	hf	g	Agronom	1862	Land	n	s	
1502		Oline L	Kleven	k	b	hm	g		1867	Trondhjem	n	s	
1503		Oskar Kr.	Kleven	m	b	s	ug	Skolebarn	1891	Land	n	s	
1504		Harald M	Kleven	m	b	s	ug	Barn	1894	Bærum	n	s	
1505		Magnus O.	Kleven	m	b	s	ug	Barn	1898	t	n	s	
1506		John	Reppe	m	b	tj	ug	Kusk & Tjenestedreng	1879	t	n	s	
1507		Ingeborg	Garberg	k	b	tj	ug	Budeie	1842	Selbu	n	s	
1508		Sofie	Garberg	k	b	tj	ug	Dagarbeiderske (Jordbrug)	1867	Selbu	n	s	
1509		Bersvend	Bersvendsen	m	b	tj		Fjøsmand	1828	Selbu	n	s	
1510		Paul	Blomset	m	b	tj		Gartner og Jordbrugsarbeider	1880	Værran	n	s	
1511		Alfred	Ravlo	m	b	tj		Melkekjører	1883	Frosten	n	s	
1512		Ole	Bækken	m	b	tj		Dagarbeider (Jordbrug)	1833	Selbu	n	s	
Personliste	Herad	Krets	Gardnr	Bruksnr.	Gard	Uthus	Tal uthus	Type uthus	Tal pers.	Pers. tilstades	Pers. heimehøyrande	Korn, Krea	
204	76b	Strinden	2	15	1	Tungen	j	2	Sidebygning og Arbeiderbolig	6	6	6	j j
Hushald nr.	Førenamn	Etternamn	Kjønn	Buset	Fam. stilling	Sivilstand	Yrke	Fødd år	Fødestad	Nasjonalitet	Trus		
1513		Jens	Indergård	m	b	el	e	Dagarbeider (Jordbrug & Tømmermandsarbeid)	1847	Lensviken	n	s	
1514	3	Anders N	Hagen	m	b	hf	g	Smed	1876	Klæbo	n	s	
1515		Anne Martha	Hagen	k	b	hm	g		1881	Klæbo	n	s	
1516		Marit K A	Hagen	k	b	d	ug	Barn	1900	t	n	s	
1517	4	Ole L	Langmo	m	b	hf	g	Dagarbeider - Jordbrug	1863	Stadsbygden	n	s	
1518		Elen Krestene	Langmo	k	b	hm	g	Budeie	1863	Lensviken	n	s	

Kilde: www.digitalarkivet.no

delags største godseiere. Han rådde over 2500 dekar jord, hvorav 1500 dekar var dyrka mark og 1000 dekar utmark.

Ved folketellingen i 1900 ble Finne titulert som ”brukseier - vesentligst jordbruk”. På gården bodde 26 personer, og av disse var det 4 skolebarn og 3 barn under 7 år.

H. W. Finne var en aktiv mann og hadde mange tillitsverv: Han var kommunalpolitiker og satt i Strinda herredsstyre en årrekke, var Strindas ordfører 1890-1895 og 1905-1914 og medlem i en rekke kommunale komiteer. Han var formann i Strindens Sparebanks styre 1916-24 og viseformann 1905-15. Han satt også i styret for Røros Kobberverk. Finne ble også med i arbeidskomitéen av 17. mars 1898 for stiftelse av ”Skogselskap i Trondhjem og Det nordenfjellske Norge”. Selskapet ble stiftet 30. mai 1899 og fikk navnet Trøndelagens Skogselskap. Han var varaformann i alle år fram til 1922 da han måtte overta formannsvervet etter konsul John F. Bratt som døde brått. Finne virket ett år som formann og ba da om fritak på grunn av ”høy fremskreden alder.” Han ble i 1924 tildelt skogselskapets første æresmedlemsskap.

H. W. Finne, som godseier med faglig god landbruksutdannelse, hadde naturlig nok særlig interesse for det som hadde med dagens landbruk å gjøre. Han var allsidig, og var blant annet med å grunnla Trondhjems Meieri og Strin-

Hans Wingaard Finne (1852-1925) er den tredje med samme navn. Den første var bestefaren, grosserer H. W. Finne (1758-1830) som omkring 1790 grunnla det store Trondhjemske handelshuset H. W. Finne & Sønner. Firmaet drifta til sammen 21 skip som seilte både innenlands og utenlands fram til ca. 1900. Grosserer Finne ble i 1793 gift med Elisabeth Lund, datter av godseier Ole M. Lund på Homnes i Namdalen. Ved slutten av 1700 tallet drev firmaet H. W. Finne & Sønner en betydelig eksportforretning i trelast og eide store skoger og jordegods i Verdal, Follafoss og Namdalen. Tre av grossererens sønner ble opp tatt som sjefer og kompanjonger i firmaet. Den ene sønnen, grosserer Paul Nicolai Finne (1802-1878), kjøpte gården Tungen i Strinda i 1865 og var far til H. W. Finne på Tungen.

Hans Wingaard Finne nr. 2 (1835-1874) var søskenbarn til H. W. Finne på Tungen. Han testamenterte et stort beløp til opprettelse av et barnehjem - det som senere ble Finnes barnehjem. Se artikkel i denne årboka om barnehjemmet, s. 144.

dens Torvstrøfabrikk. Med hans iver, interesse, kreativitet og viljestyrke var det et hell at han tidlig ble aktivt medlem i Søndre Trondhjem Amts Landhusholdningsselskap. Han var styremedlem i årene 1881-1906, og styreformann 1909-1913. Han ble hedret med selskapets gullmedalje i 1906.

Som medlem i Søndre Trondhjems Amts Landhusholdningsselskap kom H. W. Finne til å bli en forkjemper for det som med årene utviklet seg til dagens Fellekjøpet i Trondheim. I 1900 deltok han aktivt i beslutningen om at Søndre Trondhjems Amts Landhusholdnings-

Tungen gård i juli 1958 mot øst. Over jordet går en gårdsveg fram til den påbegynte Omkjøringsvegen. Grasmelfabrikken brukte denne som kjøreveg fram til Granåsvegen ved Angelltrøa. Granåsen gård ser vi øverst til høyre. Foto: Telemark flyselskap AS. Kopi fra www.flyfotoarkivet.no.

selskab skulle delta i et samordnet innkjøp av driftsmidler, kraftfor og handelsgjødsel sammen med Nordre Trondhjem Amts Landhusholdningsselskab. Etter omorganisering av innkjøpsordningen i 1905 ble H. W. Finne styreformann i "Fællesforeningen" fra 1905 til 1923. Han satt i en viktig posisjon og brukte sin innflytelse til å bidra med fornyelse, rasjonalisering og effektivisering til fordel for jordbruksnæringen.

For sin tjeneste for samfunnets beste ble brukseier Hans Wingaard Finne hedret med ridderkorset av St. Olavs Orden, og

han har også fått en gate oppkalt etter seg nordøst for Kuhaugen.

H. W. Finne hadde i 1920 overdratt Tungen til sønnene Paul Emil og Hermann. Paul overtok Tungen og Leangen søndre og Hermann overtok Øvre Rotvoll. I 1931 selger Paul og Hermann hele eiendommen slik: Tungen - øvre og nedre - til havneingeniør Georg Møen, Øvre Rotvoll til Hans Oust og Leangen søndre til A/S Trøndelag Travbane.

I januar 1938 kjøpte A/S Korn og Høyforedling, senere Tungen Gård A/S, gården. Strinda kommune kjøpte ca 160 dekar av eiendommen i 1957 med tanke

på boligbygging. I juni 1959 ble 60 dekar av dette arealet solgt til landbruksorganisasjonene, som også samtidig kjøpte 120 dekar av A/S Tungen gård. På begynnelsen av 1960-tallet ble mer av gården solgt til landbruksorganisasjonene, og Landbrukssenteret på Tunga ble bygget utover på 1960-tallet. (Se artikkelen s. 70). Boligen mot vest for gårdsarbeiderfamiliene og driftsbygningene ble solgt til Felleskjøpet, og hovedhuset (trønderlåna) til Bøndernes Salgslag. I 1965 ble siste del – 11 mål – solgt til Olav Vidvei sammen med grasmelfabrikken og diverse utstyr

Utsnitt av flyfoto fra før 1940. Pilen peker på Tungen gård. Legg merke til hvor mye som da var skogkledd. De to åpne områdene i skogen er dammene Finnsjø og Furusjø. Se kartet. Foto utlånt av Steinar Vidvei.

Tungen - Tunga: Det offisielle navnet på gården var Tungen gård, mens navnet i dagligtale var og er Tunga gård. Navnet på området ved gården er Tunga.

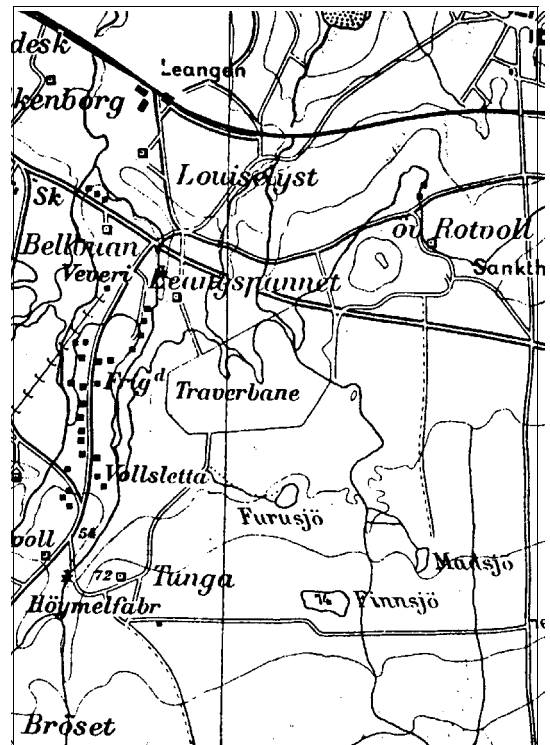
Kilder:

Strinda bygdebok 1. bind. Strinda bygdebokkomite, Trondheim. F Bruuns forlag, 1939.

Johansen, O. J.: *Den tusenårige by ved Nidelven. Trondhjem fra Olav Tryggvason til Håkon VII.* Trondheim, 1936. 475s.

Takk til Steinar, Olav Kristian og Inge Saxe Vidvei for opplysninger om hovedbygningen på Tungen gård og om grasmelfabrikken.

Om artikkelforfatteren Sverre Haugdal: Se artikkelen Felleskjøpet i Trondheim, s. 81.

Utsnitt av kartet Trondheim og omegn, blad IV, utgitt 1934, revidert 1945. Gjengitt med tillatelse fra Statens kartverk.